

Libris

Vasile-Virgil COMAN

Respect pentru oameni și cărți

HITLER ȘI PETROLUL PRAHOVEAN

ZONA STRATEGICĂ VALEA PRAHOVEI

ÎN PERIOADA CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL



EDITURA
CETATEA
DE SCAUN

CUVÂNT ÎNAINTE.....	7
INTRODUCERE	9
CAPITOLUL I. PRIVIRE GENERALĂ ASUPRA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI PETROLIERE PRAHOVENE ÎN PERIOADA INTERBELICĂ. IMPORTANȚA STRATEGICĂ A ACESTEIA, ÎN CONTEXTUL GEOPOLITIC INTERNAȚIONAL.....	19
I.1. Aspecte ale refacerii interbelice a industriei petroliere prahovene: Apogeul dezvoltării acesteia în extracție și prelucrare	19
I.2. Legislația petrolieră a României în perioada interbelică.....	42
I.3. Acorduri petroliere cu viitorii cobeligeranți ai celui de-al Doilea Război Mondial, urmare a unor acorduri politice și militare cu Germania	61
I.4. Ölpaakt - petrolul românesc la discreția Germaniei hitleriste	66
CAPITOLUL II. PETROLUL ROMÂNESC, OBIECTIV DE INTERES VITAL PENTRU ARMATA GERMANĂ. MĂSURI PRIVIND CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE ȚIȚEI ȘI ORGANIZAREA APĂRĂRII ZONEI PETROLIFERE A PRAHOVEI ȘI A RAFINĂRIILOR PLOIEȘTENE	74
II.1. Apărarea petrolului - misiune comună româno-germană	74
II.2. Misiunea Militară Germană în regiunea petroliferă a Prahovei	109
II.3. Orașul Ploiești, elementul central al colaborării româno-germane în organizarea apărării obiectivelor industriale petroliere	119
CAPITOLUL III. ORGANIZAREA APĂRĂRII ANTIAERIENE ȘI TERESTRE A ZONEI STRATEGICE A VĂII PRAHOVEI ȘI A PLOIEȘTIULUI ÎN ANII CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL.....	133
III.1. Sistemul de apărare antiaeriană a zonei petrolifere în anii 1943-1944	133
III.2. Aspectele economice, sociale și politice din județul Prahova în timpul celui de-al Doilea Război Mondial	151
III.3. Acțiunile Serviciului Special de Informații pentru apărarea zonei strategice Valea Prahovei în anii 1940-1944	184

6 Hitler și petroliul prahovean

CAPITOLUL IV . BOMBARDAMENTELE ANGLO-AMERICANE ASUPRA PETROLULUI ROMÂNESC. SFÂRȘITUL RĂZBOIULUI. APRECIERI ȘI CONCLUZII. W. CHURCHILL: „PLOIEȘTIU REPREZINTĂ RĂDĂCINA PIVOT A PUTERII GERMANE, CAPABIL SĂ OFERE GERMANIEI UN SPRIJIN, CHIAR MAI EFICIENT, DECÂT COLABORAREA CU ARME”	203
IV.1. Primele bombardamente: iunie-iulie 1941 - primele bombardamente sovietice în județul Prahova.....	203
IV.2. 12 iunie 1942, Misiunea Halpro, primul bombardament american în județul Prahova. Total eșec.....	220
IV.3. Ianuarie 1943 - Conferința de la Casablanca: planul de acțiune „Tidal Wave” (Valul nimicitor), 1 august 1943. Veritabil dezastru aliat.....	229
IV.4. Anul 1944, bombardamentele aviației anglo-americane din județul Prahova - soldate cu distrugerea a cca. 80% din capacitatea de prelucrare a rafinăriilor ploieștene	241
IV.5. 23 august 1944. Sfârșitul „camaraderiei de arme” româno-germane și efectele sale asupra zonei strategice Prahova.....	267
CONCLUZII.....	279
BIBLIOGRAFIE.....	284
LISTA ABREVIERILOR.....	290
LISTA TEBELELOR.....	292
LISTA ANEXELOR	293
ANEXE.....	295

PRIVIRE GENERALĂ ASUPRA DEZVOLTĂRII INDUSTRIEI PETROLIERE PRAHOVENE ÎN PERIOADA INTERBELICĂ.**IMPORTANTĂ STRATEGICĂ A ACESTEIA,
ÎN CONTEXTUL GEOPOLITIC INTERNAȚIONAL****I.1. Aspecte ale refacerii interbelice a industriei petroliere prahovene: Apogeul dezvoltării acesteia în extracție și prelucrare**

România în perioada antebelică a fost una dintre cele mai vechi țări producătoare de petrol, cu o situație deosebită, nu atât prin majorarea producției sale, ce reprezenta 3% din cea mondială, cât mai ales prin proporția mult mai însemnată, în care produsele erau consumate pe piața europeană. Din punct de vedere al producției, petrolul României ocupa locul 5 din lume.¹

După Primul Război Mondial, prin naționalizarea subsolului și datorită legii din 1924, producția a fost în creștere. În anul 1928, producția a fost de 4 milioane tone, în 1932 a depășit 7 milioane tone, în 1934 a ajuns la 8 milioane tone, în 1942 producția a fost de 5.500.000 tone anual, iar consumul intern de circa 1.300.000 tone, iar exportul de cca. 4.200.000 tone. Cel mai mare foraj s-a făcut în județul Prahova, la Ceptura și Moreni. Suprafața terenurilor presupuse petrolifere era de aproximativ 150.000 hectare. Industria petrolieră românească era modernizată și compusă din 30 rafinării mari și tot atâtea mici. Transportul produselor petrolifere se făcea prin C.F.R. cu vagoane cisterne (România dispunea de aproape 41.500 vagoane cisterne) și prin conducte. Rețeaua conductelor statului a fost de 760 km, cu o capacitate zilnică de 3.000 tone. Pentru exploatarea conductelor, în 1929, conform noii legi a minelor, a fost creată regia autonomă a conductelor statului.

Petrolul avea o importanță foarte mare pentru bugetul României. Diferitele impozite aplicate asupra petrolului și transportarea lui au dat statului anual câteva miliarde lei, ceea ce a constituit mai mult de 1/4 din veniturile bugetare ale statului. Exportul României a fost în 1929 de 2.822.290 tone, față de 2.344.016 tone în 1928, iar în 1942 - de cca. 4.200.000 tone. Exportul produselor petrolifere, prin taxele vamale a adus statului în 1929 un venit de 80.680.000 lei, percepute asupra unei cantități de produse petrolifere în valoare de 9.000.523.326 lei, reprezentând aproape 1/3 din valoarea totală a exportului românesc.

¹ Serviciul Județean Prahova al Arhivelor Naționale (în continuare se va cita S.J.P.A.N.), Fond Inspectoratul județean Prahova al Ministerului de Interne, dosar 124/1942, f. 3.

Petroful era căutat de fiecare stat deoarece fără el prosperitatea economică și siguranța militară nu puteau avea loc. Țările care aveau petrol au dus o politică de apărare și valorificare, iar cele care nu-l aveau au dus o politică pentru aprovizionare controlând sau acaparând industriile petroliere ale țărilor producătoare, prin investirea capitalului lor în aceste industrii.² Din 169 de întreprinderi producătoare de petrol din România, numai 62 au avut capital național, în funcție de capacitatea producției, 98% au fost în mâinile întreprinderilor care aveau capital străin și numai 2% în mâinile întreprinderilor cu un capital național.³

O problemă care i-a preocupat pe specialiști, confruntați cu scăderea producției după 1936, a fost asigurarea unei prelucrări superioare a derivatelor țățeiului. S-au semnalat nu numai insuficiență cantității supuse cracării⁴, dar și învechirea instalațiilor. Nu mai puțin presante au fost apreciate problemele personalului folosit în industria petrolului sau ale transportului produselor petroliere, realizându-se în toate domeniile în condiții precare, ce presupuneau pagube importante. România nu dispunea încă de o conductă pentru transportul de benzină care să lege regiunea Ploiești cu portul Constanța.⁵

În județul Prahova⁶, se aflau 25 de schele cu producție petroliferă înregistrată în perioada 1857-1937, totalizând 67.251.046 tone, respectiv 62,88% din totalul producției României din acea perioadă de 81 de ani. Schela Buștenari avea cea mai mare producție înregistrată, care în același timp a avut prima cifră de producție petroliferă notată și de statisticile mondiale, în care România deținea primul loc. Principalele schele din județ au fost: Moreni-Piscuri, Boldești, Runcu și Țintea. Regiunea Moreni-Piscuri forma o singură unitate cu Gura-Ocniței. Regiunea Moreni se situa pe ambele flancuri ale anticlinalului ce aparținea lanțului de cute diapire Țintea-Băicoi, Florești-Filipești-Moreni-Gura Ocniței-Ochiuri.⁷ Producția totală a tuturor schelelor care compuneau regiunea Moreni, inclusiv schela Piscuri, pe întreaga perioadă de la 1904 la 1937, a fost de 29.883.180 tone, reprezentând 27,94% din producția totală a României și 44,44% din producția județului Prahova. Regiunea Moreni-Piscuri putea fi considerată ca o sursă de prim ordin, iar calitatea superioară a unora dintre țățeiuiri a dat toată satisfacția societăților exploatatoare.⁸

Șantierul petrolifer Filipeștii-de-Pădure se afla la 32 km vest de Ploiești. Regiunea Ditești a fost situată la sudul schelei Filipești, aparținând de societatea „Steaua Română”. Regiunea Călinești putea fi considerată ca o extensie normală a schelei

² Ibidem, f. 4.

³ Ibidem, f. 8.

⁴ G. Gagne, *Problema petrolului în România*, Tip. F. Gobl Fii S.A., București, 1938, p. 44.

⁵ Ibidem, pp.73-80.

⁶ Harta județului Prahova în anul 1938 (vezi anexa nr.1).

⁷ Mihail Pizanty, *Probleme actuale ale industriei Române de petrol. O privire generală asupra situației economice, statistice și juridice*, Editura Tiparul Cartea Românească, București, 1938, p. 25.

⁸ Ibidem, p. 29.

Filipeștii-de-Pădure de care totuși se deosebea. Totalul extracției a fost până în 1937 de 2.966 tone țiței. Șantierul petrolifer Mărgineni era situat în partea de sud-est a schelei Moreni-Ghirdoveni, Mărginenii se aflau la o depărtare de circa 7 km de aceasta.⁹ Regiunea Aricești era situată la cea mai mică depărtare de Ploiești, în partea de nord-vest a acelui oraș. Producția totală de extracție până în 1937 a fost de 950.226 tone țiței, această cantitate reprezenta 0,89% din totalul înregistrat în România, ca și o proporție de 1,41% din producția județului Prahova. Regiunea Drăgăneasa-Gura Drăgănesei-Măgureni se găsea situată la sud-vest de Câmpina la o distanță de circa 6 km.¹⁰

Regiunea petroliferă Câmpina era situată la circa 35 km nord-vest de Ploiești, fiind proprietatea societății „Steaua Română”, deținând o suprafață de cca. 283 hectare. Țățeul acestei schele avea densitatea de 0,825-0,860, era parafinos și bogat în lampant de bună calitate. Din totalul schelei Câmpina, de 4.465.271 tone până în 31 decembrie 1937, societății „Steaua Română” i-a revenit o producție de 3.746.500 tone, respectiv 83,9%, iar forajul acelei societăți a realizat un total de 103.088 metri de la începutul activității. Totalul general al producției extrase din această regiune reprezenta 4,18% din totalul producției țării și 6,64% din totalul județului Prahova.¹¹

Regiunea Buștenari a avut o activitate intensă dintre toate schelele țării, fiind considerată „*leagănul dezvoltării petrolierelor din România, cunoscut încă din timpurile străvechi*”.¹² Pe teritoriul comunei Buștenari au fost plasate următoarele schele: Schela Veche, Schela Roza, Arde pământ, Schela Nouă, Schela Puturosu, Schela Măciucu (Nord) și Doftănețul. Producția totală a schelei Buștenari, de la 1857 până la 1937, a fost de 5.704.521 tone țiței, respectiv 5,33% din producția totală a României, iar din aceea a județului Prahova reprezenta o proporție 8,48%. Șantierul Chiciura-Țonțești-Gropi s-a dezvoltat datorită extinderii activității desfășurate de exploataările schelei Buștenari-Telega. Producția s-a înregistrat separat începând din anul 1882, notând până la finele anului 1937 un total de 4.137.756 tone țiței, dintre care numai 49.526 tone revineau anului 1937. Participarea la producția României a fost de 3,87%, iar la totalul județului Prahova de 6,15%.¹³

Regiunea Florești a fost considerată ca cea mai de ses dintre toate schelele petrolierelor de lucru din România, fiind situată pe malul stâng al râului Prahova, întinzându-se sub colinele regiunii Băicoi. Schela Băicoi a fost situată la 20 km nord-vest de Ploiești. Schela Liliștei a fost situată la 18 km nord-vest de Ploiești. Producția pentru 1936 a fost de 1.201 tone țiței iar pentru anul 1937 a fost de 14.592 tone țiței. Șantierul Țintea se găsea la 17 km nord-vest de Ploiești. Pentru perioada de producție slabă a României din 1937 și 1938, aportul modest a fost o prețioasă contribuție. Regiunea Vulcănești a fost situată la o distanță de 4 km de schela Doftăneț și 3 km de

⁹ Ibidem, pp. 30-31.

¹⁰ Ibidem, p. 33.

¹¹ Ibidem, pp. 34-35.

¹² Ibidem, p. 36.

¹³ Ibidem, pp. 37-38.

schela Bordeni. Regiunea Boldești-Hârsa a fost traversată de râul Teleajen și linia ferată Ploiești-Vălenii de Munte, iar partea de est și sud era conturată de valea Bucovelului. Producția totală obținută de la 1928 la 1937 a fost 8.632.182 tone, reprezentând 8,07% din producția totală a României și 12,84% din aceea a județului Prahova.¹⁴

Regiunea petroliferă Matița-Păcureți a fost situată la sud-est de schela Copăceni, la vest de schela Apostolache, iar din punct de vedere geologic, ea era așezată pe flancul sud al anticlinalului. Schela Păcureți era aproape în întregime în posesiunea societății „Româno-Americană” ca deținătoare a întregului aport de societatea „Speranța”.¹⁵ Regiunea petroliferă Ceptura-Urlați a fost situată în partea sud-est a județului Prahova. Schela Ceptura-Urlați a fost situată pe o diapiră de 25 km lungime, străbătută de numeroase falii longitudinale, în special regiunea Urlați. Schela Ceptura era mărginită în partea de est și tot în această parte activa „Astra Română” și „Româno-Americană”. „Astra Română” în 1930 a extras 17.900 vagoane. Anii 1927-1928 au constituit pentru regiunea Ceptura o adevărată perioadă de glorie. Prin activitatea desfășurată în schela Ceptura până la finele anului 1929 s-a urmărit exploatarea zăcămintelor, lucrările de sondaj s-au apropiat de comuna Urlați, prin localitatea „Frunzeanca”, pendinte de acea comună. Lucrările desfășurate în această regiune s-au dezvoltat pe ambele versante ale colinei, începând de la nordul comunei Urlați, urmând linia de separație a apelor până la punctul „Scorușul”. Primele înregistrări statistice ale producției au fost din 1914. Producția maximă s-a notat în 1929 cu 650.321 tone.¹⁶

Punctul culminant al crizei industriei de petrol¹⁷ a fost atins la confluența anilor 1930-1931, când a intervenit degringolada prețurilor.¹⁸ După recordul de prețuri din 1927, în decembrie 1930, produsele de țăței ating cel mai scăzut nivel după 1922.¹⁹ Principalele produse solicitate la export erau benzina 31,4% - din total în 1935 și păcura - 23,7% din total.²⁰

Regiunea petroliferă Valea Călugărească-Chițorani putea fi considerată ca o continuare spre vest a schelei Ceptura-Urlați. Prima sondă a fost instalată în 1928 de societatea „Orion” pe un teren pendinte de comuna Schiau. „Creditul Minier” a întreprins o asiduă activitate de explorare la Chițorani. Societatea „Steaua Română” a forat în perioada anilor 1925-1935 în regiunea Udrești o cantitate de circa 18.244 tone țăței. În regiunea Tătarul-Călugăreni, societatea „Româno-Americană” a săpat două

¹⁴ Ibidem, pp. 42-44.

¹⁵ Ibidem, pp. 46-47.

¹⁶ Ibidem, pp. 49-50.

¹⁷ Victor Axenciu, *Evoluția economică a României. Cercetări statistico-istorice 1859-1947, I, Industria*, Editura Academiei, București, 1992, pp. 261-292.

¹⁸ Gh. Antoniu, *Industria română de petrol în anul 1931*, în *Miniera*, nr.1, ianuarie 1932, pp. 2130-2133.

¹⁹ Variația prețurilor la țăței și produsele petroliifere în cursul anului 1930, în *Monitorul Petrolului Român* (în continuare se va cita M.P.R.), an XXXI, nr.5, 1931, pp. 209-216.

²⁰ C. Osiceanu, *Combustibilul lichid mondial și considerații generale asupra industriei de petrol din România*, ed. a II-a, Tip. Modernă, București, 1936, p. 65.

sonde și societatea „Petrolifera” alte două. Rezultatele obținute nu au corespuns așteptărilor, astfel că activitatea a fost suspendată. Dacă rezultatele obținute din partea societăților, după urma sondelor săpate în această regiune, nu au fost satisfăcătoare, în schimb localnicii au extras din puțurile săpate de ei, o cantitate oarecare de țiței. Unul dintre impedimentele destul de serioase care au stat în calea dezvoltării unei intense exploatari petroliere în această regiune a fost și greutatea întâmpinată cu transportul materialelor. Această regiune a fost cu totul excentrică față de cea mai apropiată cale ferată, precum și terenul destul de accidentat, lipsa șoseelor de acces a constituit pentru exploatare greutăți care majorau cheltuielile de foraj.²¹

Județul Dâmbovița a contribuit cu 46,3% din producția anului 1937, după ce în 1936 a fost pe primul loc, deoarece întrecuse cifra județului Prahova. În acea perioadă, sondele au fost plasate la hotarul dintre județele Dâmbovița și Prahova, cum a fost cazul cu schela Ghirdoveni-Adâncă, înregistrările statistice nu au putut întotdeauna evita trecerile unor cantități de la un județ la altul.²²

România deținea în perioada interbelică 2,2% din producția mondială, ocupând locul șapte ca țară producătoare din lume și a doua din Europa după U.R.S.S. Producția României de petrol s-a cifrat în 1939 la 6.240.000 tone, fiind în scădere față de 1938 – 6.610.000 de tone.²³ Principalele județe care asigurau producția erau Prahova, Dâmbovița, Buzău și Bacău. În 1939, în județul Prahova, s-a produs cea mai mare cantitate: 3.990.000 tone, cu 206.701 metri forăți, urmată de Dâmbovița cu 3.162.000 tone, cu 46.603 m, apoi Bacău și Buzău cu cantități mai mici. Gazele de sondă au primit o întrebunțare în rafinării, la tratarea petrolului, ca un tip de combustibil, ceea ce permitea să se facă mari economii. În 1939 s-au extras circa 1.500.000.000 m.c., din care s-ar fi putut extrage numeroase hidrocarburi de mare valoare comercială și industrială.

La finalul perioadei interbelice, s-a dezvoltat industria României care a dat o nouă orientare politică de comercializare a produselor petroliere, consumul intern avea o tendință netă de creștere, în detrimentul exportului, care a scăzut, deoarece producția națională era în continuă diminuare. Se putea observa că exportul de la nivelul maxim atins în 1936 cu 6.884.716 tone a scăzut la 4.177.571 tone în 1939, pe când consumul intern a crescut de la 1.228.882 tone în 1932 la 1.784.750 tone în 1939, creșterea a fost relativ lentă și neîntreruptă. Țările în care s-a îndreptat exportul au fost următoarele:

²¹ Mihail Pizanty, *Probleme ...*, p. 51.

²² Mihail Pizanty, *Aria exploatarii petroliere în România*, Editura Cartea Românească, București, 1938,

p. 53.

²³ SJ.P.A.N., Fond Inspectoratul județean Prahova al Ministerului de Interne, dosar 25/1940, f. 1.

**Tabel nr. I.1 Exportul produselor petrolifere românești
în anul 1939²⁴**

Destinația	Tone	% din total
Germania	848.569	30.8
Cehoslovacia	436.584	
Italia și Albania	636.760	15.2
Marea Britanie și poses.	635.734	15.2
Franța și poses.	358.695	8.6
Ungaria	165.016	4.0
Alte țări	1.096.213	26.2
Total	4.177.571	100.0

Se putea constata că, din cele 35 de rafinării care au fost în funcțiune pe teritoriul României, un grup de numai 15 deținea o producție de 90% din activitatea totală care era de 11.000.000 tone anual. Însă această capacitate nu era decât o parte folosită, deoarece în anul 1939 au fost tratate în rafinării numai 5.850.000 tone, o proporție de numai 53% din capacitatea totală. O mențiune specială avea procedeul de cracking prin care 1.400.000 tone de mazut rezultate din distilare erau transformate printr-un procedeu de presiune și căldură, în 400.000 tone de benzină, 100.000 tone de gaz-oil, ceea ce însemna o contribuție la prelungirea existenței zăcămintelor, căci permitea o economie anuală de 2.000.000 tone de petrol brut care altfel ar fi fost tratate pentru a se extrage produsele respective. Din cantitatea totală de produse obținute în rafinării de 5.454.000 tone, au fost date consumului intern 1.784.750 tone și exportului 4.177.571 tone.²⁵

Cele mai importante societăți de petrol din perioadă interbelică din România au fost:

I. „Astra Română” care a fost în temeiată în 1910 cu un capital social de 2.034.000.000 lei, aparținând grupului „Royal-Dutch-Shell”. La sfârșitul anului 1929, societatea „Astra Română” dispunea de 20 de sonde în foraj și 14 sonde productive. Acest lucru făcea ca societatea „Astra Română” să dețină, ca și în anii precedenți, primul loc printre societățile petroliere din România. În anul 1930, societatea „Astra Română” a forat un total de 47.206 metri, față de 55.555 metri în anul anterior. Această scădere se datora într-o mare măsură că societatea „Astra Română” a însoțit conservarea producției de o limitare voluntară a activității de foraj. La schela Moreni și Bana a avut loc cea mai mare activitate de foraj 21.173 metri, iar la schela Filipești

²⁴ Ibidem, f. 2.

²⁵ Ibidem, f. 1.

cea mai scăzută - 741 metri.²⁶ A avut un beneficiu net conform cu acel cont de profit și pierderi încheiat la 31 decembrie 1938, de 360.531.300 lei, plătind un dividend de 6%. Cursul minim înregistrat la bursă în 1939 a fost de 600, iar maxim de 2.500 (valoarea nominală fiind de 500 de lei). Producția societății a fost în 1939 de 1.368.000 tone, cu 44.100 metri forăți, cu 266 sonde în producție, cu 14 în erupție, cu 4 în lucru. Ea deținea 22% din producția anului 1939. O producție de gaze primare de 433.000.000 m.c. s-a supus operațiunii de degazolinare 640.000.000 m.c., obținând 66.700 tone de gazolină. Rafinăria societății așezată la Ploiești-Sud avea o capacitate anuală de tratare de 2.000.000 tone, în 1939 a tratat o cantitate de 1.461.158 tone. Ea poseda o instalație de cracking de o capacitate de 650.000 tone. În 1939 au fost supuse tratării 482.000 tone de mazut, obținându-se 96.000 tone de benzină. Au fost obținute, în anul 1939, în rafinărie, 1.368.700 tone, din care a exportat 991.788 tone și a lăsat consumului intern 425.547 tone. Capacitatea de înmagazinare a rezervoarelor din șantiere, rafinărie și stațiuni de export era de aproximativ 650.000 tone. Poseda conducte proprii de o lungime de aproape 400 km. Avea un parc de vagoane de 445 proprii și 1.139 închiriate și un personal de 6.300 persoane. A fost prima întreprindere care a produs și comercializat gazul metal (gaz lichefiat) a cărui vânzare se făcea prin îngrijirea societății „Aragaz”. În anii celui de-al Doilea Război Mondial, rafinăria societății „Astra Română” și-a continuat activitatea, însă odată cu intrarea Angliei în război, trustul „Royal-Dutch-Shell”, care deținea 72% din acțiunile societății „Astra Română”, a transferat aceste acțiuni în societatea „Româno-Olandeză”. În mai 1941, societatea „Româno-Olandeză” a trustului „Royal-Dutch-Shell” a încheiat cu trustul german „Kontinentale Oil”, creație a lui „I.G. Farbenindustrie”, un acord de colaborare, în baza căruia terenurile și concesiunile societății „Astra Română” urma să fieexploatațe împreună cu materiale și personal de specialitate german.²⁷

II. Societatea „Concordia” avea un capital de 1.015.000.000 lei în majoritate franco-belgian (Petrofina) și acționari români. Bilanțul la 31 decembrie 1938 a înregistrat un beneficiu net de lei 126.987.682, cu un dividend de 8%; a produs în 1939 o cantitate de 825.000 tone, cu 39.000 m. forăți, 22 sonde în erupție, 7 în lucru, 170 sonde în producție. Avea o rafinărie la Ploiești-Nord „Vega”, cu o capacitate anuală de tratare de 1.470.000 tone; în 1939 a tratat 995.980 tone; avea o instalație de cracking, cu o capacitate anuală de 210.000 tone.²⁸ Din 943.225 tone obținute în rafinărie, a exportat 527.393 și a livrat pieții interne 292.460 tone. Societatea „Concordia” a mai absorbit societatea „Lignitul” de cărbuni, ce poseda importante exploatari la Câmpulung și Poenari, în Muscel. În domeniul siderurgic „Uzinele Metalurgice Concordia” a produs o întreprindere de apărate și instalații necesare industriei petroliere și apărării naționale,

²⁶ Constantin Dobrescu, *Istoricul societății „Astra Română” (1880-1948)*, Editura Scrisul Prahovean, Cerașu, 2002, p.122.

²⁷ Constantin Dobrescu, Mihai Rachieru, *Istoria Rafinăriei „Astra Română” Ploiești reflectată în documente (1889-1948)*, Editura Karmat Press Cartea de Nisip, Ploiești, 1998, p. 41.

²⁸ S.J.P.A.N., Fond Inspectoratul județean Prahova al Ministerului de Interne, dosar 25/1940, f. 3.

iar în domeniul exploatarilor miniere ea lucra prin intermediul societății „Concordia Auriferă”, în care „Concordia” deținea importante interese. Timp de 10 ani, în perioada 1924-1933, de pe cele 350 de hectare de terenuri petrolifere în exploatare, „Concordia” a obținut o producție totală de 4.306.080 tone, deci 12.01% din producția României, iar redevența totală plătită a fost de 517.432 tone, adică 16.10%.²⁹

III. Societatea „Steaua Română” avea un miliard lei capital, aparținea grupului franco-anglo-român, avea o producție în 1939 de 710.693 tone. Cele două rafinării, din care una la Câmpina, aveau o capacitate anuală de 240.000 tone și alta la Moinești, de 60.000 tone. Din 608.688 produse rafinate, a exportat în 1939, 327.760 tone și a vândut în interiorul țării 215.545 tone. Capacitatea totală de înmagazinare a fost de 454.000 tone.

IV. Societatea „Româno-Americană” (Standard Oil of New York) cu 900.000.000 lei capital, cu o producție de 780.000 tone în 1939, cu o rafinărie de capacitate de 1.400.000 tone, la Ploiești-Teleajen.

V. Societatea „Unirea”, cu capital englez 720.148.000 lei „Phoenix Oil & Transport Cy Ltd.”, cu producția de 530.000 tone, avea rafinării la Ploiești-Sud cu o capacitate de 720.000 tone și 441.000 tone pe an cu un sistem combinat de pipe-stil cu cracking.

VI. „Creditul Minier”, cu un capital în întregime român de 605.000.000 lei, poseda o rafinărie la Brazi cu o capacitate anuală cu tratare de 540.000 tone, din 360.575 tone de produse rafinate în 1939, a exportat 253.308 și a vândut în țară 116.770 tone. Capacitatea totală de înmagazinare a societății a fost de 117.000 tone, având un parc de 750 vagoane-cisterne proprii.

VII. „I.R.D.P.” avea un capital de 600 milioane lei în majoritate român și o parte francez (S.I.P.E.R.), ea a avut în 1939 o producție de petrol de 143.330 tone cu 38 sonde în producție, avea o capacitate de înmagazinare de 17.000 tone.

VIII. „Distribuția” avea un capital de 510.000.000 lei, în întregime vărsat în 102.000 acțiuni nominative de 5.000 lei, aparținând societăților „Astra Română”, „Steaua Română” și „Româno-Americană”. Se ocupa exclusiv cu desfacerea produselor acestor societăți, precum și ale societăților „Concordia” și „Colombia” pe piața internă. Societatea poseda 133 mari depozite și 255 depozite diferite și pompe, mai posedând la aeroporturi un număr de 11 stațiuni de aprovizionare. „Distribuția” a acoperit în cursul anului 1939 circa 64% din consumul total intern, cu o cantitate de 1.191.788 tone.

IX. Societatea „Petrol Block” avea 470.000.000 lei capital în urma organizării sale financiare și aparținea grupului de constructori B.K.M. a rafinăriei „Standard”, precum și unui număr de acționari români. Avea rafinăria „Standard” la Ploiești-Sud, cu o capacitate de 504.000 tone pe an, prevăzută cu o instalație de cracking, alta „Saturn” la Buzău, care nu funcționa.

²⁹ Dan Ovidiu Pintilie, *Istoricul societății Concordia 1907-1948*, Editura Universității Petrol-Gaze din Ploiești, Ploiești, 2007, p. 201.

X. Societatea „Colombia” avea 380.000.000 lei capital francez „Omnium Français des Pétroles”, cu o producție de 624.000 tone, 10% din producția totală a țării; o rafinărie „Aquila” la Ploiești-Sud cu un sistem combinat de distilare și crakare a materiei prime. A obținut în 1939, 348.916 tone de produse rafinate, din care a exportat 172.443 tone și a vândut pe piață internă 83.714 tone.³⁰

XI. Societatea „Prahova” avea 330.000.000 lei capital în majoritate italian „A.G.I.P.” și acționari români, a produs în 1939, 308.569 tone (4,9%), avea o rafinărie „Petrolul București” la București Grivița, cu o capacitate de 210.000 tone pe an; a obținut în 1939 170.425 tone de produse rafinate; cantitatea livrată pe piață internă, 75.994 tone, a fost distribuită prin societatea „Compero”.

XII. Societatea „Redevența” avea 300 milioane lei capital; a produs în 1939, 29.290 tone. Deținea interese în societatea petroliferă „România” și societatea „Forajul”. Avea o rafinărie la Ploiești-Nord, cu o capacitate de 210.000 tone pe an. Societatea „Redevența” avea strânse legături cu societatea „Xenia”, având un capital de 50.000.000 lei, cu o rafinărie la Ploiești, a tratat în 1939 o cantitate de 149.000 tone de petrol brut. Societatea „Redevența” a vândut la export 206.160 tone.

XIII. Societatea „Petrolul Românesc” avea un capital autorizat de 132.000.000 lei, cele mai multe din acțiuni aparținău „Creditului Minier”. A produs în 1939, 95.717 tone; la exploatarea perimetrelor statului contribuind societatea „Petrol Govora”, „Forajul” și „Întreprinderile Petrolifere Grigorescu”.

XIV. Societatea „Româno-Belgiană de Petrol” avea un capital de 60 milioane lei franco-belgian și acționari români, în urma reducerii succesive de capital de la 325.000.000 lei la 32.000.000 lei și a augmentării sale la cifra din acel moment. Avea o producție de circa 11.000 tone în 1939, provenind din 35 sonde la Arbănași, Băicoi și Ochiuri.

XV. Societatea „Sospiro”, după reduceri succesive de capital: 26 milioane lei, „Astra Română” și „Româno-Americană” lucrau pe terenurile acelei societăți. Cantitatea totală extrasă în 1939 a fost de 120.000 tone; societatea avea o concesiune de 20.000 ha.

Centrul principal al industriei petroliere în România a fost Valea Prahovei.³¹ Societățile acestea au reprezentat în 1939 următoarele procente: 92% din producție, 84% din foraj, 89% exporturi, 94% din consumul intern, 89% din capitalurile societăților petrolifere constituite în țară. În ceea ce privește exportul produselor petrolifere în Europa, România a fost cel mai important exportator de petrol de pe continent. Principalele două centre de export de petrol din România au fost Constanța la Marea Neagră și Giurgiu la Dunăre. Exportul de petrol din Constanța a scăzut de la 3.349.095 tone în 1938- 74,51% din totalul de 2.757.662 tone; 66,01% în

³⁰ S.J.P.A.N., Fond Inspectoratul județean Prahova al Ministerului de Interne, dosar 25/1940, f. 4.

³¹ S.J.P.A.N., Fond Inspectoratul județean Prahova al Ministerului de Interne, dosar 124/1942, f. 1.